

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 69 • Maribor, torek, dne 18. junija 1940 • Leto XV

O koncentraciji narodnih sil

Navado imamo, da šele takrat pričnemo misliti na koncentracijo narodnih sil, kadar slutimo nevarnost ali pa nas je že zadela. Ali tudi na to mislijo samo nekateri. Ne vsi. Nekateri mislijo, da se koncentracija narodnih sil izvaja lahko s silo, z diktatom, še plehekšji ljudje, da z lepo zvenečimi besedami in gesli o nekkih idealih, ki jih narod v svojem praktičnem življenju ne doživlja, ne sodeluje zanje in prav pogosto ma se niti ne briga zanje, ker ga izvajano gospodarsko in politično življenje odrija od sodelovanja. Take prezirane narodne sile so mrtve, če pa ožive, se bore samo za svoje socialne in politične pravice. Vedo, da se jim gode krivice, zato je povsem naravno, da se bore proti onim, ki jim jemljejo pravico soodločevanja v političnih in socialnih stvareh. Taki ljudje, ki jih je mnogo, imajo pred očmi krivice in krivice, nikdar pa ne ideala koncentracije narodnih sil, ker se ne zavedajo, da je prav razpršenost teh sil kriva obstoječih razmer.

Koncentracija narodnih sil ni mogoča v nobeni drugi obliki kakor v svobodi in demokraciji. To se pravi, da se narodu da popolna svoboda, v kateri demokratično in enakopravno razpravlja o vseh socialnih in političnih vprašanjih ter uveljavlja najboljše pogoje za življenje v tej ali oni državni skupnosti. Kako naj se to zgodi drugače, če ne v svobodni diskusiji, v idealnem demokratičnem sodelovanju kakršnihkoli narodnih sil. V takem svobodnem sodelovanju je podana možnost koncentracije narodnih sil, ki ima realen temelj spoznanja socialne in politične skupnosti.

Ta ideal je seveda danes marsikomu tuj. Marsikdo se ga brani in se bori proti njemu, ker ga načelno zanika. Ne morejo ne ti ne oni razumeti, da je podlaga za koncentracijo narodnih sil edino aktivno sodelovanje vseh pozitivnih sil merodajno. S silo se res napravljajo navidezna koncentracija, ali če koncentracija ni obenem duhovna, če čuva le ene interese, če ne bazira na skupnosti vseh delov naroda in s svobodnih demokratičnih načelih, je labilna, je podobna veterinici, je plehka koncentracija, plehka skupnost.

Kdor govori o koncentraciji narodnih sil, mora biti vsaj nekaj pedagoga in nekaj poznavalca naravnega zakona razvoja.

V vrtincu vojnih dogodkov na zapadu je ostalo skoro neopazeno, da je prišlo med Litvo in Sovjetsko Rusijo pred par tedni do velike diplomatske napetosti, ki je sedaj likvidirana na prav svojevrsten način: z zasedbo Litve po sovjetski vojski.

Sovjetska Rusija in baltiške države

Kakor znano, je Sovjetska Rusija pred več meseci, takoj po izbruhu vojne, zahtevala od baltiških držav: Estonske, Letonske in Litve odstop nekaterih pokrajin v svrhu zgraditve vojaških oporišč, predvsem za letala in mornarico.

Omenjene države se tej zahtevi niso mogle upirati, zlasti ne, ker je na to sovjetsko operacijo ob obalah Baltiškega morja pristala tudi Nemčija, ki se je vrhu tega še zavezala odseliti iz teh držav vse prebivalstvo nemške narodnosti v rajh.

Vojna s Finsko

Finska, ki se je sovjetskim zahtevam zoperstavila, je zabredla v vojno. Po končani vojni je ohranila sicer svojo samostojnost, toda odstopiti je morala važna oporišča, predvsem Hangö in Viipuri na Karelijski ožini, iz katerih Sovjetska Rusija sedaj obvlada vso južno obalo Finske in v slučaju potrebe tudi notranjost dežele ter ves Finski zaliv.

Zasidranje ruske vojske v Letonski, Estonski in Litvi se je posameznim opazovalcem zdelo kot zaključni akt ruskih aspiracij ob Baltiku.

V resnici pa je Sovjetska Rusija zasedla ta oporišča, izkoriščujoč vojno stisko svojih sosedov, kot

Izhodišče za svoje bodoče podvige

Ni treba, da je človek bil kdo zna kako dalekoviden, da je vedel, da bo prinesla vojna izredno izčrpanje človeških in gospodarskih sil bojujočih se držav. Edino kar se ni vedelo takoj v začetku je bilo to, katera stran bo v premoči.

Najbrž je res, da so se v Moskvi pred enim letom zavedali, da še niso

sposobni za vojne akcije. Razvoj vojnih dogodkov pred meseci na Finskem in sedaj na zapadu to potrjuje.

Spričo negotovosti in nedovoljne pripravljenosti je moskovska vlada sklenila čakati. Na Poljskem je med tem izkoristila priliko, da je brez boja potisnila meje Sovjetske unije še bolj proti zapadu.

Rusija in Evropa

Ako bi bila v tej vojni trpela njena sosedna, bi bila Sovjetska Rusija tista, ki bi se trudila preprečiti, da bi kdorkoli drug postal v srednji Evropi nadmočen.

Sedaj pa je očitno, da vojna sreča zaenkrat ni na strani Francije in Anglije. To pa pomeni za Sovjetsko Rusijo docela spremenjen položaj. Ako se Zedinjene države zavedajo pomena izida evropske vojne, se tega zavedajo v Moskvi še mnogo bolj, ker bodo celinski mejaši nove Evrope.

Zasedba Litve

Približevanje odločitve na evropskem zapadu, je Sovjetsko Rusijo proti njeni volji in prvotnim nameram ob izbruhu evropske vojne primoralo, da takorekoč preokrene svojo politiko. V ta preokret njene politike spada tudi njen spor z Litvo oz. njeno vlado. Litva meji na vzhodno Prusijo in od Nemčije zasedeno Poljsko (od katere je Litva dobila tudi pokrajino Vilno). I

V ultimatu, ki ga je sovjetska vlada izročila litvanski vladi, je bilo kot glavno omenjeno izginotje nekega sovjetskega vojaka in protipravno zasliševanje par drugih sovjetskih vojakov. Nadalje se očita Litvi, da je nagovorila Estonsko in Letonsko k sklenitvi takozvane baltiške antante. Dogovor je bil tajen in naperjen proti Sovjetski Rusiji.

Litvanska vlada je dobila ultimat 15. junija ob 9. uri in se je morala do 10. ure izjaviti. Ni ji preostalo drugega, kot da ga je sprejela in popoldne ob 5.17 so sovjetske čete okupirale Litvo.

Zasedba Litve po sovjetskih četah na meji Nemčije se lahko smatra kot pred-

igra v nizu važnih dogodkov, ki bodo sledili.

Kaj zasleduje Sovjetska Rusija?

V Moskvi imajo dvoje pred očmi: preprečenje vsake nadoblasti v Evropi in ohranitev nedotakljivosti Balkana.

Balkan je za Sovjetsko Rusijo vprašanje vojne in miru. Tako je zadnjič razglasila sovjetska vlada po radiju. Čez Balkan vodi pot iz zapada do Črnega morja in do Dardanel. Kdor bi imel nadmoč v Evropi, bi obvladal tudi Balkan, Črno morje in Dardanele.

Sovjetska Rusija, ki se je lansko leto 1. septembra izognila vmešavanju v vojno s sklenitvijo nenapadnega pakta z Nemčijo in je s svojim pristankom na predlog Nemčije o trojnemu respektiranju nevtralnosti Balkana, omogočila tudi Italiji vstop v vojno, stoji pred odločitvijo. Na kaj ti

Že zadnjič smo v našem listu naglasili, da kvarteto držav osi japonsko-kitajska vojna, ki veže vse japonske vojaške sile, razen njenega brodogoja. Baš to, in pa dejstvo, da pazijo na Japonsko tudi Zedinjene države Severne Amerike, omogoča Sovjetski Rusiji veliko svobodo akcije v Evropi.

In Balkan?

Za balkanske narode in države je zasedba Litve dogodek, ki se je odigral daleč proč od mej Balkana, ki se pa kljub vsemu tiče Balkana.

Litvanski diktator pobegnil v Nemčijo

Litvanski diktator Smetona je pobegnil z več člani svoje vlade preko meje v Nemčijo.

pak tudi v materialu, zlasti v tankih in letalih.

Vedno znova se povdarja, da so Nemci poslali v boj na Francosko vse razpoložljive rezerve in ves svoj vojni material.

Na ta način dosega nemška armada uspehe, ki bi bili sicer nerazumljivi. Nemško vrhovno poveljstvo se zaveda, da ne sme dati nasprotniku časa za odih, ker bi to lahko imelo nepredvidene posledice. Vsled tega ne štedi ne z materialom in tudi ne z vojniki, kakor je to predvideno v taktiki takozvane bliskovite vojne.

Samostojno češko letalstvo v Franciji

V kabinetu francoskega ministra letalstva je bila prejšnji teden podpisana pogodba o češkoslovaški letalski vojski. Oficijelno poročilo pravi, da je bil s tem spopolnjen dogovor z dne 2. oktobra p. l. med Francijo in Češkoslovaško o vzpostavitvi češkoslovaške armade v Franciji. Za Češkoslovaško je podpisal pogodbo načelnik vojaške uprave divizijski general Inger. Na ta način so bile organizirane posebne letalske enote češkoslovaške armade v Franciji, ki so del čsl. armade. Češkoslovaški letalci bodo prideljeni onim delom fronte, kjer se nahaja jedro češkoslovaške vojske in bodo deležni istih ugodnosti, ki veljajo tudi za francoske letalce. Francoski tisk ob tej priliki obširno piše o letalskih uspehih čsl. vojakov. Listi trojico, da so češkoslovaški letalci v kratkem času sestrelili 40 sovražnih letal. Dostlejši so bili dodeljeni francoskim odjelkom, medtem ko se sedaj borijo pod lastno zastavo.

Strašni boji v Franciji se nadaljujejo

Nemci pričeli z napadi na Maginotovo obrambno črto

Po padcu Pariza se je fronta od kraja Remilly ob Seini in do izliva Seine v morje prilično ustalila. Nemci so prekoračili Seino na več mestih in ob izlivu Seine zasedli tudi veliko francosko pristanišče Le Havre.

Glavno silo svoje armade pa so poslali v boj na črti od Montmedija (ob francosko-luksemburški meji) do Chateau de Tierry na Marni. Na tem ožemlju so pričeli napadati sporedno s tokom reke Marne, Aisne in Meuse.

Ob Marni so prodrli do St. Dizier, ob Meusi pa do Verduna in ga zavzeli. S tem so prišli od severa v obrambni pas Maginotove linije in se sedaj trudijo, da naskočijo to linijo s severa, torej z boka, z zapada, torej v hrbtu, med tem

ko so istočasno začeli napad tudi v direktni fronti, iz smeri Saarbrücken.

Nemci javljajo, da so uspeli s prodrom Maginotove linije pri Saarbrückenu. Francozi se opirajo sedaj na utrdbi v trdnjavskem trikotu južno od Verduna: Metz, Nancy in Toul, ki jih Nemci napadajo s severa. Na vzhodu ščiti ta trdnjavski trikot Maginotova linija, v kolikor ni med tem nemški prodor pri Saarbrückenu uspel.

Umik Francozov iz Maginotove črte

Prodor Nemcev preko Verduna in na vzhodni strani Maginotove linije čez planoto Langres je primoral francosko vrhovno poveljstvo, da je odredilo umik vojske iz Maginotove linije. Toda ta umik se more vršiti samo v eni smeri, proti švicarski meji, preko Vogezov Belfort in Besançon.

Istočasno pa je potreben umik od reke Seine na reko Loire.

»Havas« poroča: Nemci so vrgli na fronto vse svoje sile, okrog 150 divizij in so poslednje rezerve pritegnili celo iz zasedene Poljske.

V tem položaju je seveda vprašanje za francosko vrhovno poveljstvo, ali še lahko ustali fronto ali ne in kje bi mogo zadržati sovražnika.

Angleške čete v boju

Na fronti ob reki Seini zapadno od Pariza so prevzele fronto angleške divizije, ki so se zadnje dni izkrcale na francoskih tleh.

Velika premoč Nemcev

Na zapadnem bojišču je premoč Nemcev očitna in to ne samo v moštvu, am-

Boji Italije z zavezniki

se še vedno niso razvili v večje ofenzivne akcije,

ampak se omejujejo na letalske podvige in napade vojne mornarice.

Angleška in francoska letala so že parkrat napadla Turin in Milan. V noči od 14. na 15. junij pa so metala bombe na Trst in okolico, zlasti na ladjedelnico v Tržiču, kjer so eksplozije povzročile veliko škodo. V Rimu so angleška letala metala letake, s pozivom italijanskemu narodu, da naj se upre proti Mussoliniju. Izstrelki protiletalskih topov so v Turinu in Rimu ranili nekoliko civilnih oseb.

Angleška in francoska vojna mornarica je obstreljevala italijansko apeninsko železnico, ki je glavna prometna železnica na zapadnem obrežju Italije. V Genovi in Savoni so granate z angleških in francoskih ladij napravile večjo škodo in ubile več ljudi.

Letala zaveznikov si izbirajo za cilj italijanske elektrarne. Promet na italijanskih železnicah je namreč elektrifi-

ciran in so zato elektrarne velike važnosti.

Italijanska letala so bombardirala nekatero kraje v Afriki in panovno napadla Malto.

Angleži so potopili italijansko križarko »San Giorgio« (9000 ton), in poškodovali tri podmornice, ki so se zatele v špansko pristanišče Ceuto in Algeciras.

Nadalje javljajo Angleži, da so jim Italijani potopili križarko »Calypso« (4299 ton), Italijani pa, da je neka njihova torpedovka potopila v Genovskem zalivu en sovražni rušilec.

Italijani so izpraznili Milan in ljudi povečini napotili na Goriško.

Abesinci se gibljejo

Bivši abesinski vojni minister Ras Bidu je prispel v angleški Sudan, kjer se zbira ob mejah Abesinije vojska abesinskih prostovoljcev.

Ameriška pomoč Franciji

Razgovori med Rooseveltom in poslanikoma Francije in Anglije

Poziv francoskega ministrskega predsednika Reynauda Rooseveltu, da Zedinjene države pospešijo in pomnože svoje pošiljave orožja zaveznikom, je bil takoj predmet posvetovanj v Washingtonu.

Roosevelt je sprejel poslanika Francije in Anglije.

Neoficijelno je bilo izdano poročilo, da bo vlada Zedinjenih držav pospešila prodajo orožja svoje armade tovarnam, ki ga bodo poslale v Evropo.

Gotovo je, da bi Zedinjene države bile pripravljene nuditi zaveznikom tudi še pomoč v drugi obliki. Toda o tem bi mogel sklepati samo kongres, kajti druga oblika pomoči bi bila samo še aktiven poseg v vojno.

Na drugi strani se seveda ne sme pozabiti, da imajo Zedinjene države obrnjene svoje poglede proti zapadu, na Japonsko in njeno početje v Tihem oceanu. Na tem področju morajo imeti

osredotočene velike sile.

Poleg tega pa se v Zedinjenih državah vrše letošnje leto volitve novega predsednika. Julija meseca bodo izvoljeni volilni možje. Roosevelt se še ni izjavil, ali bo v tretjič kandidiral. Večino za svojo kandidaturo v lastni stranki ima.

Toda potrebna je gotova previdnost, dokler se ta procedura z volitvami ne završi, vsaj za tako dolgo, dokler še niso izvoljeni volilni možje, ker bi to stvari zaveznikov, ki jo zastopa Roosevelt, prej škodilo kot pa koristilo.

Američani se zavedajo, da ima njihov predsednik po ustavi obširna pooblastila in eno teh pooblastil je, da lahko sam napove vojno. Roosevelt mora torej znati prepričati javnost, da njegova zaupanja ne bo zlorabil, oziroma, da bo ta javnost narekovala njegove sklepe.

Hitler o miru

in odmev njegovih besed

Te dni so prinesli časopisi razgovor Hitlerja z nekim ameriškim časnikarjem. Hitler je rekel temu časnikarju, da se ne bori za uničenje Francije ali angleškega imperija. Nemčija hoče imeti samo svoj življenjski prostor in pa kolonije. Isto hoče tudi Italija. Ta vojna se Zedinjenih držav ne tiče, zato se nimajo pravice vmešavati.

Podtajnik angleškega propagandnega ministrstva Nicolson, pa je dejal, da vedo zavezniki ceniti nemške mirov-

ne ponudbe. Nemčija bi hotela Anglijo in Francijo razorožiti, razdeliti njuno vojno ladjevje med se in Italijo in Francijo in Angliji usiliti nov način vladavine.

Kdor misli, da se bo vojna odločila z zmagami na kopnem, se moti. Ta vojna se bo odločila mimo vseh mirovnih ponudb z zmago zavezniškega letalstva in ladjevja, ki bo v zadnji fazi poseglo v boj, potem ko Nemcem in Italijanom poleg drugega zmanjkalo tudi goriva.

Dama in po svetu

Danes, ko je ves svet povezan s prometom, dejansko slaba letina v enem delu sveta ne bi imela pretežkih posledic, če ne bi veržinski svet izrabljaj priliko. Slabo leto danes tudi ni odvisno le od letine, marveč še od drugih dogodkov, kakor so vojne in večje katastrofe. Iz teh razlogov nameravajo tudi pri nas zgraditi skladišča za živila po vsej državi. Kakor poročajo iz Beograda, je ministrski svet na predlog kmetijskega ministra odobril kredit 25 milijonov za gradbo skladišč. Živila za ta skladišča naj bi se pokupila, kadar so cene ugodne. Kredit za gradbo skladišč po vsej državi je pa vsekakor majhen.

Ugodnostne tarife. Kaj privlači industrijo v Beograd? Brez dvoma manjši davki, saj se v Beogradu ne plačuje banovinski davek, ampak samo državni in občinski. Toda so še druge stvari, ki izgledajo industrijcem ugodne. Predvsem so to ugodnostne tarife na železnici. »Hrvatski dnevnik« navaja: Prevoz premoega (lignita) na Hrvatskem na daljavo 99 km stane za en vagon din 500.—, prevoz na isto razdaljo do Beograda pa din 310.—, pri oddaljenosti 199 km znašajo prevozni stroški do Zagreba din 690.—, na isto razdaljo do Beograda samo din 470.—, na daljavo 299 km stane prevoz premoega Hrvatskem din 870.—, na isto razdaljo do Beograda pa samo din 590. Ako želez. uprava sedaj išče pokritja za večje izdatke, potem naj ukine te takozvane ugodnostne tarife. Z ozirom na to, da se plačujejo v Beogradu manjši davki, bi lahko ugodnostne tarife za prevoz blaga dovolila vsem ostalim krajem izven Beograda, beograjski industriji pa zaračunala polne tarife. To vprašanje spada pod poglavje banovinske samouprave. Kaj pomaga vsa banovinska samouprava, ako pa more Beograd nuditi vsled okvirne državne politike gospodarstvu večje ugodnosti, kot pa ostale banovine.

Kako bo s preskrbo bombaža za naše tekstilne industrije? Že zadnjič smo pisali o tem, da bo onemogočen vsak uvoz bombaža in bombažne preje v našo državo, čim stopi Italija v vojno. Sedaj se je to zgodilo. Naše tovarne so prejele poslednje pošiljke bombaža in preje iz Trsta, iz odnotnih angleških skladišč, odkoder jih je angleška vlada zadnja dva tedna pred napovedjo vojne poslala preko meje v našo državo. Sedaj bo nujno treba poskrbeti za uvoz bombaža iz Sovjetske Rusije in zaposliti naše predilnice, da ne bo obstala tekstilna industrija.

Seja zveze mest v Zagrebu. V nedeljo in ponedeljek se je vršila v Zagrebu seja zveze mest. Na seji so razpravljali o prilagoditvi mestnih uprav, sedanjim političnim razmeram.

Razdelitev ljubljanskega pokojninskega zavoda za nameščence. Na seji upravnega odbora ljubljanskega pokojninskega zavoda za nameščence sta bila iz Dalmacije delodajalski delegat dr. Tomislav Bulat in nameščenski Klarič. Na tej seji so bili odobreni poslovni računi zavoda za 1938-39, ki naj služi kot baza za odcepitev Dalmacije od ljubljanskega pokojninskega zavoda in priključitev zagrebškega. Seja je sklenila, da mora odbor sklicati občni zbor v 28 dneh, nakar se prično razgovori glede odcepitve Dalmacije.

Velik promet po Donavi. Po Donavi se vrši sedaj silno velik promet s parniki. Ako stojiš na obali, vozi mimo skoro vsakih 5 minut po en vlačilec ali parnik, eden po reki navzgor in potem zopet drugi po reki navzdol.

Rusija ne jamči za varnost Švedije. Ruska agencija »Tass« objavlja, da Rusija ni prevzela nikakršnega jamstva za varnost Švedske, kakor so zatrjevale razširjene vesti.

Svobodne strokovne organizacije na Danskem. Razvoj strokovnih organizacij na Danskem je bil jako lep. Po okupaciji Danske so nemške oblasti zaplenile vso kartoteko in arhive svobodnih strokovnih organizacij. V uradništvih danskih listov so postavljeni nemški komisariji.

Člani Slov. planinskega društva bodo podvrženi čiščenju. Na občnem zboru v Ljubljani je bilo govora o tem, da bodo mogli ostati v Slov. planinskem društvu samo tisti člani inozemci, ki bodo dokazali, da so slovanske narodnosti in si našli po dve pričji, ki bosta jamčili za njihovo neoporečnost. Promet v omejenem ozemlju je mogoče samo s planinskimi izkaznicami, zato pa seveda zahtevajo oblasti, da so v posesti takih izkaznic samo državljanji, ki ne bodo zlorabljali te ugodnosti.

Uvedba pospešenega vlaka na gorenski progi. Od 15. junija vozi na gorenski progi pospešeni osebni vlak na Jesenice z odvozom iz Ljubljane ob 14.36 in prihodom na Lesce ob 16.10. Vlak se ustavi spotoma samo v Škofji Loki, Kranju, Otočah in Lescah.

Smrtno kazen za morilce dr. Šufilaja zahteva državni tožilec. Razprava proti njim (Branku Zvergerju, Beloševiču in Večerincu) je bila zaključena dne 12. t. m., sodba pa bo izrečena dne 21. junija.

Vsled velikega povišanja zavarovalnih premij bo promet naših parnikov na morju sploh nemogoč, kajti premije bodo povišane na 25 odstotkov. Naši parniki bi še lahko vozili v Grško in Turčijo, ki še nista v vojni ter Španijo, toda spričo minskih polj in odtrganih min, ki plovejo po morju, je vožnja zelo tvegana. Med našimi mornarji bo zavladala brezposelnost.

Kako plačuje Nemčija naše sadje in povrtnino. Nemške oblasti so določile naslednje cene za naše sadje in povrtnino. Jagode 100 kg prodajamo po 50 mark, sobotške črešnje po 40, ostale črešnje po 30, krompir po 14. Te cene veljajo franko do nemškojugoslovanske meje. Za črešnje, ki se pošiljajo v hladilnikih, se priznava 6 mark višja cena za 100 kg.

Pogajanja za kolektivno pogodbo v tekstilni industriji na Hrvaškem. V Zagrebu se vrše že dalje časa pogajanja med zastopniki tekstilne industrije in zastopniki tekstilnega delavstva za sklenitev kolektivne pogodbe za celo hrvaško banovino. Pogajanja so sedaj toliko napredovala, da je verjetno, da se pogodba sklene. Za sklenitev pogodbe se zavzemajo tudi socialne politične oblasti.

Zagrebski mestni uradniki so predložili upravi mesta Zagreb spomenico za povišanje plač. Koliko židov imamo v Jugoslaviji. Židi v Jugoslaviji ne igrajo posebno važne vloge v splošnem. Zato se o njih malo razmotriva. Žive pa naši židje večinoma v večjih mestih. V celi državi jih utegne biti približno 70.000. V Beogradu jih je okoli 15.000, v Zagrebu 10.000, v Sarajevu 8.500, v Subotici 6.300, v Novem Sadu 4000, v Bitolju, Skoplju in Osijeku po 3.000. Ostanke so raztreseni v državi po mestih in naseljih.

Slovaški ministrski svet je ob navzočnosti predsednika dr. Tise sklenil zakon o delovni dolžnosti židov in ciganov. Dr. Tiso se je ob tej priliki prvič poslužil svoje ustavne pravice, da je osebno vodil sejo ministrskega sveta.

Zane Grey:

118

Mož iz gozda

»Bom storil, Milt«, je odvrnil John.

Dale se je vzpel v sedlo in ko se je okrenil, da bi zaklical Helen par besed v slovo, so mu vzpodbudne besede zamrle na ustnicah, ko je videl dekleta bledega in pobitega, z roko pritisnjeno na srce, stati ob vratih. Ni se mogel še v drugič ozreti.

»Naprej Tom«, je zakričal na kuguarja. »Upam, da mi boš pri tem zasledovanju povrnil ves moj trud, ki sem ga imel s tvojo vzgojo.«

»O, prijatelj moj dragil!« se je zaslislal Helenin žalostni glas. Bil je le šepet njegovim brnečim ušesom.

»Naj vam nebo stoji ob strani — in vas reši! Jaz —« Ranger je poskočil in Dale ni slišal ničesar več. Ni se mu dalo ozreti. Njegove oči so zameglile solze in v prsih ga je peklo. Z velikim naporom je potlačil svoje razburjenje — v svojo duševno energijo si je moral priklicati k zavesti svoje naloge, ki je še nedoločno ležala pred njim.

Ni jahal doli skozi naselbino, temveč se je zadržal ob njeni severni meji, potem pa je v širokem loku zavil proti jugu do mesta, do sledi, ki jo je pred dobrom uro zapustil in ki je vodila naravnost proti obronkom, ki so se izgubljali v nastopajočem mraku. Veliki kuguar je kazal pri svojem vračanju po stari, že znani poti, mnogo več voljnosti in poslušnosti, kakor prej v nasprotno smer. Ranger je bil spočit in je hotel zdržati, a Dale ga je zadrževal.

Ko se je znočilo, je sem od gor zapiskal mrzel veter. Pod medlo svetlobo zvezd je videl Dale v daljavi

motne obrise skale dvigati se iz ravni. Bilo je do nje še mnogo milj. Ni mu šla iz glave, tako čudno ga je vabila. Ena noč in morda še en dan ga je ločil od tolpe, ki je imela Bo Raynerjevo vjeto. Dale si še ni utegnil izgraditi nobenega določenega načrta, čutil je v sebi le nek nejasen nagon, tako močan, kakor je bila močna njegova ljubezen do Helen Raynerjeve.

Beasleyev peklenški duh je bil oče načrtu te ugrabitve. Riggs je bil njegovo orodje, podel in strahopten suženj, ki mu je vladala močna volja. Snahe Anson je s svojo tolpo prežal v tistem cedrovem gozdiču in je pustil za seboj ono široko sled kopit, ki je vodila tja gori v goro. Beasley je bil istega dne pri njih. Vse to je bilo za Daleja tako pribito, kakor da jih je sam videl.

A vprašanje, kako bi mogel dekleta osvoboditi in to čimprej, je napenjalo njegove duševne sile v najvišji meri. Mnogo mimobežnih načrtov za hitro dejstvovanje se je z bliskovito naglico menjavalo v njegovi glavi, medtem ko je jahal naprej in napeto oprezoval v temo in prisluškoval z naostrenim poslušom. A vse je spet zavrgel. In ko je spet začel odvijati novo nit svojih misli, je uprl svoj pogled doli na temnosivo postavo kuguarja, ki je stegnjenega telesa, prikupno a neokretno, korakal poleg konja. Od prvega trenutka dalje, ko je sklenil hiteti Helen Raynerjevi na pomoč, je začel računati z nedoločno možnostjo, da bi mu mogla ukročena zver koristiti. Tom je izvršil že čudovite podvige s pomočjo svojega dobrega nosu, vendar do zdaj še ni imel prilike izkazati se pri zasledovanju človeka. Dale je bil mnenja, da mu lahko zaupa vsako sled, a dokazov za to še ni imel. Le eno dejstvo se mu je pred vsemi drugimi vtisnilo v spomin, namreč to, da je poznal može, in celo hrabre

može, ki so se kuguarja bali.

Daleč gori na prvih obronkih, v majhni globeli, kjer je tekla majhen studenec in je raslo nekaj trave za Rangerja, je privezal Dale konja in se je pripravil, da prebije noč. Štedil je s svojo hrano, Tomu je dal več kakor je vzel sam zase. Zavita v kolobar je tesno ob Daleju spala velika mačja žival.

Dale je še dolgo bedel.

Noč je bila tiha in mirna, le veter je čisto rahlo šumel preko zavarovane strmine. Dale je čital v zvezdah upanje in zagotovilo. Ni mu bilo, kakor da bi bil sebi ali Helen le obljubil, da ji bo sestro in potem še njeno premoženje rešil. Bilo mu je, kakor da je nekaj ugotovil, kar je bilo izven njegovih misli, v njegovi podzavesti in že davno rešeno. Čudno, kako je negotovost vendar imela neke določene obrise, čeprav je bila z vsemi načrti, ki si jih je zamišljaj, nezdružljiva. Za njo se je, neizrazno v svoji nepojmljivi sili, dvigalo njegovo poznavanje gozdov, njihovih steza in sledi, temnih noči, prirode, značajev ljudi in njihovih načinov, ko v temnih gozdovih legajo k počitku, prirodnih nagonov te velike mačje živali, ki vsako svoje dejanje preživlja v soglasju s svojo voljo.

Premagal ga je panec in polagoma se je negov duh umiril in njegova zadnja zavestna misel je bila slutnja, da bo potem, ko se bo zjutraj prebudil, svojo težko nalogo gotovo tudi izpolnil.

Dvajseto poglavje.

Mladi Burt je med vsemi člani tolpe Snake Ansona imel najbolj ostre oči in radi tega je bil določen za stražo na opazovalnici vrhu skalnate planote. Naloženo mu je bilo, naj odprta pobočja natančno opazuje in naj vsak pojav kakega jezdeca takoj javi.

Iz naših krajev

CELJE

Socijalne zakone si tolmačijo kar po svoje. Dnevno prihajajo pritožbe od strani delavcev in nameščencev, da delodajalci ne plačujejo mezde za čas orožnih vaj, kljub temu, da je bilo v dnevnem časopisu že nešteto krat objavljeno opozorilo, da je treba tozadevna zakonita določila upoštevati.

V izogib plačila se nekateri izgovarjajo na vse mogoče načine. Tako je na primer te dni neka celjska tvrdka odpravila svojega pomočnika z izgovorom, da še ni poteklo eno leto odkar je bil na orožnih vajah, vsled česar mu ne pritiče ničesar, ker lahko le po preteku enega leta zopet zahteva mezdo za čas orožnih vaj. Kako bi izgledal ustroj našega časa, ako bi si tudi delavstvo tolmačilo zakone kar po svoje in vse sebi in prid? Da se ne razširja nezadovoljstvo med prizadetimi, opozarjamo merodajne oblasti, da posvečajo temu vprašanju večjo pozornost.

Brez rešilnega voza. Ker se je sedaj pokvaril tudi drugi voz, je mesto že dalj časa brez rešilnega voza, kar je za naše razmere zelo hudo. Ponesrečence in razne bolnike, ki se pripeljejo iz različnih smeri z vlaki, morajo prenašati z nosilnico osončno z zastarelim vozom na dva kolesa. Skrajni čas bi že bil, da se v tem pogledu pripravi potrebno prevozno sredstvo.

Občinska seja se bo vršila v sredo, dne 19. t. m. ob 18.30 uri. Na dnevnem redu bodo poročila odsekov.

Obvezno cepljenje proti davici odreja mestno poglavarstvo. Cepljenje je obvezno za vse otroke od končanega drugega leta dalje. Vsakdo mora biti cepljen dvakrat. Prvo cepljenje predšolske dece bo 20., 21. in 22. junija od 8. do 12. ure v sejni sobi mestnega poglavarstva. Šolska деца bo cepljena v šoli. Drugo cepljenje pa bo 11., 12. in 13. julija za predšolsko dečo tam kot prvič. Šolski deci bodo pa v šoli sporočili kraj drugega cepljenja.

Delavsko kulturno društvo "Vzajemnost" bo imelo sejo dne 18. junija ob 20. uri v društvenih prostorih. Odborniki so obvezani priti na sejo!

TRBOVLJE

Občinski dohodki v prvi četrtini tekočega leta so znašali din. 503.503,02, izdatkov pa je bilo din. 4.455.223,70. Blagajna je torej izkazovala din. 2.048.279,32 presežka.

Predujem gasilski četni v znesku din. 2.000.— je odobrila zadnja seja občinskega odbora na v proračunu predvideno podporo.

Za popravno javne poti od Kovačeca do Siterja pri Sv. Katarini je občinski odbor določil znesek din. 1000.—.

Nastavitev občinskega knjigovodje. Občinski odbor je sklenil nastaviti občinskega knjigovodjo Uraniča Josipa v lastnosti uradnika z mesečno plačo din. 1200.— in osebno doklado din. 200.— počeni od 1. maja 1940. Razen tega obrzdi prejeme v naravi.

Dražnjinski prispevek občinskim uslužbencem v višini 16 odstotkov oz. 20 odstotkov se plača pragmatičnim uslužbencem na podlagi čistih prejemkov, dnevniciarjem pa na podlagi čistih prejemkov.

Službo občinskega zdravnika bo od 1. julija dalje vršil sam dr. Krasnik Virgil. Dr. Jenšterle je bil začasni občinski zdravnik in bi bil tudi ostal, ako bi bilo prišlo do zgradbe zdravstvenega doma. O kaki takšni zgradbi pa sedaj ni govora.

Koliko vina se popije v naši občini? V občinskem proračunu je predvidena tudi občinska trošarina na alkoholne pijače. Na vino se bo pobirala trošarina v znesku din. 1 od litra in računa občina, da bo imela din. 481.588.— dohodkov. Tudi vinski mošt je obdavčen z din. 1 na liter in računa občina z dohodkom din. 41.501.—. Na pivo pobira občina 10 para od litra, kar bo vrglo občini din. 54.976.— dohodkov.

Zemljišče in poslopje šole na Sv. Planini je vsled prekomasacije pripadlo občini Trbovlje, šola pa je bila vsled tega izločena iz šolskega okoliša Litija in spada sedaj v šolski okoliš Laško.

Študenec na Sv. Planini bodo zajeli za ojačenje trboveljskega vodovoda. Higijenski zavod je vodo preiskal in našel, da je pitna.

Izreki

»Pot socializma gre preko ljudstva in naroda k človeštvu, politično povedano: k zvezi narodov.«

Otto Bauer.

»Ni odpovedala Zveza narodov, ampak narodi v tej zvezi.«

Leyton-Richards.

»O bistvu človeka vemo z gotovostjo le to, da se spreminja. Tisti sistemi, ki slonijo na stanovitnosti človeškega bistva se motijo, kajti človek bistveno raste, se razvija in spreminja. Zmota Ludovika XIV. je bila v tem, ker je mislil, da je človeška narava vedno enaka. Ta zmota je imela za posledico francosko revolucijo. In ta posledica je bila čudovita.«

Oscar Wilde.

»Delavska Politika« ne dobliva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnik!

LJUBLJANA

Ljubljanska medicinska fakulteta se izpopolni. Ljubljanska medicinska vseučilišna fakulteta je imela doslej le štiri semestre (tečaje), nadaljne tečaje so morali dijaki obiskovati na drugih vseučiliščih, zlasti v Zagrebu ali v Beogradu.

Minister prosvete je te dni izdal naredbo, po kateri se ljubljanska medicinska fakulteta postopoma izpopolni s petim in do desetega semestra. Nadaljnji semestri se bodo torej vsako leto postopoma izpopolnjevali do popolne fakultete.

MARIBOR

Večina delavcev in delavk se je izrekla proti likvidaciji društva za starostno preskrbo delavcev tvrdke J. Hutter in drug. Kakor smo že poročali, je bil najavljen za minulo soboto občni zbor društva z edino točko dnevnega reda: Vprašanje likvidacije društvenega fonda. Pri glasovanju se je izreklo 270 delavcev za razpust, 285 članov pa je glasovalo proti likvidaciji te ustanove. Mi smo v našem listu že opozorili na zle posledice, ki bi neizbežno prišle, če bi se ta fond za starostno preskrbo likvidiral. Večina delavstva je itak zant-zvala vedno samo to, da bodo delavci, kot člani v zastopstvu te ustanove enakopravni, t. j. da bodo imeli iste pravice soodločevanja, ki jih ima sedaj podjetje, bili pa so še za nadaljnji obstoj tega fonda. Kakor je iz bilance razvidno, znaša čisto premoženje fonda 5 milijonov 610.479 dinarjev 59 para. Premoženje tvori: zemljišče v vrednosti 1.258.577 din, zgradba v vrednosti 3.448.872,88 din, inventar v vrednosti 18.642,85 din, dolžniki 423.783,50 din, gotovina pri tvrdki 460.583,56 din. Prispevki delavcev v času od 1. januarja do 31. maja 1940 so znašali 286.300,50 din, najemnine 62.210 din, zakupnine za polja 6930,50 din itd. Kakor se sliši nameravajo sedaj izvesti še enkrat glasovanje med delavstvom glede obstoja tega fonda, kar je pa popolnoma nepotrebno. Odkladi o obstoju ali likvidaciji tega fonda sme v smislu pravil samo občni zbor, ki je pravilno sklican s potrebnim številom navzočih članov. To pa se je zgodilo.

Silos za 300 vagonov sadja bo zgradila družba »Silos d. d.«. Posebna komisija se je mudila te dni v Mariboru, ki je tudi izbrala v bližini mariborske carinarice gradbeni prostor za postavitev silosa. Silos bo imel hladilne in druge potrebne priprave za ohranitev sadja. Gradbeni prostor je plačala banska uprava in je družba obvezana pričeti s takojšnjo gradnjo silosa, ki bo lahko velikega pomena za sadjarje. Pred par meseci smo objavili, da so morali uničiti ogromno količino sadja, ki je zgnilo in se pokvarilo, kar bi se gotovo ne bilo zgodilo, če bi v našem mestu imeli moderen silos.

Sladkor se ne bo podražil. Centrala za sladkor v Beogradu je te dni objavila, da je še dovolj sladkorja in da se njegova cena ni spreminila. Državni organi nadzirajo cene sladkorja v nadrobni prodaji in bo vsak, kdor bi sladkor dražil, strogo kaznovan.

Skoda po toči, ki je klestila pred 14 dnevi po Slovenskih goricah je ocenjena na 5,3 milijone dinarjev. Prizadetih je 5 občin in 28 vasi. Mariborska mestna občina bo letos postala zopet 200 revnih, okrepcila potrebnih otrok na letovanje. Dočim so doslej sli otroci na letovanje deloma na počitniško kolonijo v Smartno na Pohorju, deloma pa na morje, bodo letos poslani v šmarški okraj in sicer bodo deklice namestili v Rogaški Slatini, dečke pa v Smarju pri Jelšah.

Vabilo prostovoljnim sodelavcem za zaščito otrok v slučaju vojne. Jugoslovanska Unija za zaščito otrok vabi k prijavi prostovoljne delavce, ki bi hoteli opravljati prostovoljna dela v slučaju potrebe evakuacije otrok, bodisi za nego, malih otrok, bodisi kot vzgojitelji ali vzgojiteljice, bodisi za ekonomsko ali administrativno službo, kakor tudi za gospodarsko službo. V poštev pridejo le žene in oni moški, ki niso vojaški obvezniki. Vsi, ki bi hoteli takšno delo opravljati oz. sprejeti, naj se s področja mesta Maribora javijo v pisarni socialno političnega urada mestnega poglavarstva, Rotovski trg 9. Prijave se sprejemajo od 8. do 13. ure. Kdor bi se ne mogel osebno prijaviti, hotel pa bi se prijaviti pisмено, naj v pismu navede ime in priimek, poklic, izobrazbo, rojstni datum, kraj rojstva, pristojnost, ali je prijaviteljenec samski, ali poročen in koliko otrok ima, za kakšno delo se prijavlja ter točen naslov stanovanja.

K okrožnemu sodišču v Mariboru je bil zopet premeščen sodni svetnik dr. Josip Čemer, ki je bil kred kratkim imenovan za starejšino okrajnega sodišča pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Odvetniški izpit je te dni položil pri Apelacijskemu sodišču v Ljubljani dr. Ivo Humar iz Maribora. Čestitamo!

Sprejemni izpiti na državni klasični gimnaziji v Mariboru bodo 26. t. m. ob 8. uri zjutraj. Sprejemali se bodo učenci in učenke, rojeni v letih 1827, 1928, 1929 in 1930. Prošnjo kolkovano z državnim kolekom za din. 10 in naslovljeno na ravnateljstvo, je vložiti do 23. t. m. Prošnji naj bo priložen rojstni list in izpričevalo o dovršeni osnovni šoli; učenci, ki so obiskovali že višjo ljudsko ali meščansko šolo, morajo razen navedenih prilog, priložiti še zadnje spričevalo višje ljudske oziroma meščanske šole. Avgusta ne bo sprejemnih izpitov.

KOPALNE OBLEKE, nogavice, pletenice (lastni izdelki), perilo, kombineze, volno, platno, odeje, blago, obleke, predpasnike, rute, čepice itd. najugodnejše pri MARA OSET, Koroška 26 (poleg tržnice). Sprejemno učenca-ko.

Ljubljanski mesarji groze, da bodo zaprli svoje obrate, ako ne bo dovoljeno povišanje cen. Mesarji zahtevajo zvišanje cen za telečje, volovsko in goveje meso kakor tudi za svinjino. Protidražinski odbor je zahteval od Združenja mesarjev, da izdela podrobno kalkulacijo, s katero naj opraviči svojo zahtevo, nakar šele bo odbor sklepal o predlogu glede zvišanja cen.

Umrli je krojaški mojster Ivan Kreč, ki je bil v mladosti aktiven član delavskega izobraževalnega društva. Pogreb je bil v nedeljo popoldan.

V valjčnem mlinu v Jezdarski ulici je izbruhnila stavka. Delavci zahtevajo z ozirom na dražnjo primerno povišanje mezd. Zanimivo je, da pod prejšnjim lastnikom g. Rosenbergom, ki je lansko leto prodal svoj mlin g. Ivanu Vindišu iz Ptuja vsa povojna leta ni bilo domala nobenega meznega spora.

Glasbeni koncert v mestnem parku. Minulo soboto je v mestnem parku svirala godba tukajšnjih postarjev, v nedeljo dopoldne pa godba »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«. V odsotnosti kapelnika železničarske godbe g. Schönherrja je dirigiral godbenik Bračko Josip. Pod njegovo taktirko je godba prav odlično odigrala koncertne komade, ki so bili na sporedu. Obisk je bil tako v soboto, kakor tudi v nedeljo za sedanje razmere prav lep.

Strahna nevihta je besnela dne 17. junija okrog 4. ure zjutraj nad mestom in okolico. Strela je bila na vse strani, ozračje je pretresal grom, vmes pa je lilo kot iz škafe. Nevihta je močno ohladila ozračje in vročina, ki je vladala v soboto in nedeljo, je na mah pojenjala. Strela je poškodovala električno napeljavo in tudi telefonske instalacije.

Strela je zažgala stolp cerkvice v Radvanju dne 17. t. m. zjutraj. Stolp je zgorel.

Govejo živino se sme odšel goniti po mestnih ulicah samo zvezano v parih in pod nadzorstvom krepkih gonjačev.

Labod ugonobil svojega mladiča. Nekako pred 3. tedni sta se na ribniku v mestnem parku zvalila dva mlada labuda, katere so hodili šetali gledat, ko sta križarila s samico po vodni gladini. Minulo soboto pa je samica enega izmed mladičev pričela obdelovati s kljunom in ga je obdelavala tako dolgo, da ga je ubila. Pazniku v parku se je posrečilo, da je rešil drugega mladiča, ki bi ga bila razjarjena samica najbrž tudi ubila. Potem se je samica spravila nad mlade račke in jih obdelavala s kljunom, da je puh kar frčal naokrog. Ta slučaj je vsekakor zanimiv ker je le malokomu znano, da labodi ugonabljajo svoje mladiče.

Kolesarje previdno! Te dni so se s kolesom ponesrečili 42 letni delavec Kolar Ivan iz Radvanja, dalje mizarski pomočnik Tander Andrej, ki se je ponesrečil v Bistrici pri Rušah, Anton Budja pri Sv. Marijeti ob Pesnici in Pongračič Marija iz Košakov. Vsi so zadobili težke telesne poškodbe in se zdravijo v bolnišnici.

Radi pretepa, katerega žrtev je postal Kristijan Mrak iz Vrhol, sta bila pred tukajšnjim okrožnim sodiščem obsojena brata Franc in Anton Gumzej in sicer prvi na 4 leta in 3 mesece, njegov brat Anton pa na 3 leta in 2 mesece strogega zaporja. Do pretepa je prišlo radi klicanja na korajžo.

23 ljudi je bilo v noči na soboto aretiranih, ko je mestna policija izvedla racijo po mestu in periferiji. Deloma so bili odpremljeni v domovinske občine, deloma pa pridržani v policijskih zaporih.

Griz-Osat

izletniška, vinogradniška gestilna, prvovrstna sortirana sladka vina. Znižane cene, dobra topla in mrzla jedila, prenočišča, avtocesta, sončenje, ležalni stolli!

Najnovejše vesti

Položaj na bojišču

Francosko vojno poročilo javlja, da se je unik pri Verdunu izvršil, ker so Nemci prebili fronto v Champagni in na ta način prišli v hrbet Maginovi črti. Nemci poročajo, da so napredovali v Alzaciji in Loreni do švicarske

Iz Češke

Na smrt je bil obsojen pred državnim vojnim sodiščem češki rojak Anton Jurasek iz Nove Vasi pri Moravski Ostravi, ker se je podal iz Protektorata v inozemstvo, da bi se boril proti Nemčiji. V inozemstvu so ga prisilili, da se je zopet vrnil v domovino z naročilom, da postane špijon, pri tem poslu pa so ga zalotili.

Hujskrajče veleizdajniške spise protinemeške vsebine sta hranila v veliki množini in jih nekaj že tudi razširila Jan Laub in Jan Rajser ter sta bila zato obsojena pri Ljudskem sodišču v Berlinu na dve in pol leti robije, vendar se je Janu Laubu vstela še prejšnja kazen.

Znake sovražne države so izdelovali, jih sami javno nosili in širili med enako mislečimi ljudmi Čirek Antonin iz Drahatuš ter Antonin Milijan in František Boegel iz Hranic ter so bili radi tega kot občani iz Protektorata Češke in Morave obsojeni pred ljudskim sodiščem v Berlinu prvi na 4 leta robije, druga dva vsak na dve in pol leti robije in vsi na enako število let z izgubo državljanških pravic.

Zadnji čas so bili obsojeni Vaclav Koula, veletrgovec z mesom v Pragi na 30 tisoč kron, Nepomuka Findweisenova radi držanja opeke na 10 tisoč kron, Alfred Zaar radi držanja tekstilnega blaga na 5 tisoč kron.

Ljudsko sodišče v Berlinu je obsodilo Jožefa Šiško, rojaka iz češkega obmejnega mesta Jičina radi priprave veleizdaje na 4 leta robije. Šiška je prejel od tretje osebe Nemčiji sovražne hujškaške spise, jih razmnožil, razdelil in nato še več osebom o tem ustmeno govoril. (ČTK.)

DTJ se deluje. Na Češkoslovaškem je bila poleg »Sokola« najmočnejša telovadna organizacija »Zveza Delavskih Telovadnih Enot«, ki se je kratko imenovala »Svaz DTJ«. Čeprav v omejenem obsegu, vendar te delavske organizacije še delujejo, marsikje v ozki zvezi s »Sokolom« in od slučaja do slučaja tudi z drugimi telovadnimi in sportnimi zvezami. Pravkar se je vršil v Pragi posvet vaditeljskega zbora DTJ, ki se ga je udeležilo 70 načelnikov in načelnic iz vseh krajev Češke in Morave. Na tem posvetu so določili delovni program za vse kraje, za javne telovadne nastope in tekme ter sklenili prirediti vaditeljske tečaje v vseh okrajih in državne telovadne tečaje.

Mezda v bolnici na Češkem. Že prejšnja Češkoslovaška Republika je spreminila § 1154b občega državljankega zakona glede plačevanja mezde v delavčevi bolnici tako, da ima delavec pravico v slučaju bolnosti ali nezgode v 3. in 4. tednu pravico do 10 odst. mezde, v 5. in 6. tednu do 20 odst. in v 7. in 8. tednu do 30 odst. mezde. Skupno torej prejme 120 odst. mezde. To mora prejeti delavec skozi 8 tednov tudi tedaj, če bi njegova služba vsled odpovedi prej končala. Obenem je že takoj po prevratu na Češkem bilo odpravljeno, da velja bolen kot razlog za odpust. Radi bolnosti delavec ne sme biti odpuščen, kakor pri nas, ko preneha služba, če je delavec bolan več kot 4 tedne.

Češka žena v zgodovini naroda. Češka založba »Novina« pripravlja obsežno knjigo pod gornjim naslovom, v kateri bodo zbrali spise odličnih čeških pisateljev in znanstvenikov o slavni češki ženi v preteklosti ter o njihovem sodelovanju v političnem, literarnem, slikarskem, gledališkem in glasbenem življenju naroda. Zastopana bo med drugimi tudi dr. Ana Masarykova.

Gledališče v Batovem Zlinu. V času od lanske jeseni do konca majnika so imeli v mestu Zlinu, kjer so znane tovarne čevljev Bata, 56 čeških gledaliških predstav, 13 oper, 10 dram, 5 operet in 2 baleta. Nekatere predstave je obiskalo nad 4000 oseb. Gostovala so gledališča iz Moravske Ostrave in Olomouca. Razen tega je priredila mladična celo vrsto koncertov, kulturnih večerov in komornih produkcij. Pričakujejo še tudi gostovanja češkega gledališča iz Brna.

Berlinska opera v Pragi. Nemci imajo doslej v Pragi samo dramo v prejšnjem češkem Stanovskem gledališču, medtem ko operno gledališče pri Wilsonovem kolodvoru še preurejujejo. Vsled tega prirejajo sedaj Nemci v Pragi gostovanja iz rajha in pravkar gostuje berlinska opera, ki je vprizorila Straussovega »Rožnega kavalirja« pred polno dvorano.

Za nemški Rdeči križ je prispevala češka radioodhodna družba v Pragi 10 tisoč kron in njeni uslužbenci 7.930 kron. Tovarna za patrone v Rokycanah pa 50.000 kron. (ČTK.)

meje in da je francoska armada, ki brani Maginotovo linijo zajeta. Nemško poročilo še povdarja, da je ta nemški uspeh vzbudil pozornost v Sovjetski Rusiji.

Nova vlada v Franciji

Dosedanji ministrski predsednik Reynaud je odstopil. Ker je treba, da stopi na čelo Francije v tem času mož

splošnega zaupanja, je postal predsednik vlade maršal Petain.

Sovjetska vlada je stavila ultimatum tudi Estonski in Letonski. Vladi sta ultimatum spre-

jeli. Po nekih poročilih pa sta vojski obeh držav nudili odpor sovjetskim četam.

Grob J. A. Komenskega zopet v nemških rokah. Svetovno znani češki pedagoški pisatelj in narodni buditelj Jan Amos Komensky je moral po nesrečni bitki s Habsburžani pri Beli gori leta 1620 z drugimi češkimi emigranti bežati iz svoje domovine in se je na stara leta nastanil na Holandskem. Umrli je v mestu Naardenu, kjer je bil pokopan dne 22. novembra 1670. Njegovega groba dolgo niso mogli najti. Šele leta 1872 je javil naardenski notar Roepel, da je našel stari seznam grobov valonske cerkve v Naardenu, kjer je bil zabeležen tudi Komenskyjev grob pod številko 8. Šele po svetovni

vojni pa so točno ugotovili Komenskyjev grob in je nato Češkoslovaška republika ob sodelovanju holandske vlade prezidala Valonsko cerkveno s Komenskyjevim grobom v češki mavzolej. Češkoslovaška vlada je nato prevzela cerkev v dedni najem. Sedaj je Naarden v nemških rokah in je na ta način tudi prišel Komenskyjev mavzolej in njegov grob v roke Nemčije.

Povečano klenje ovac na Danskem. Število zaklanih ovac na Danskem se je povečalo za 30 odstotkov. Ovce koljejo v nadomestilo za goveje meso.

Koalijske vlade še ne bo

Nesoglasja med vladnimi strankami izravnan

V Beogradu so bile minuli teden politične konference. Med predsednikom vlade Cvetkovićem ter nekaterimi ministri JRZ na eni strani ter med ministrom dr. Budisavljevićem in prvaki SDS na drugi strani, so bile nastale težkoče, ki so bile na tej konferenci izravnan.

Srbske opozicijske stranke še niso izpremenile svojega stališča do sporazuma z dne 26. avgusta 1939 ter do

preureditve države. SDS se ne more strinjati s tem stališčem. Dokler se to stališče med srbskimi opozicijskimi ne izpremeni, ni misliti na novo vladno kombinacijo, razen, če bi se pripetili posebni izredni dogodki.

»Slovenec« citira »Obzor«, ki pravi, da so nesoglasja v vladni koaliciji izravnan in da bodo stranke v tej koaliciji »postopale bolj skladno«.

Žitni trgovci se bore za visoke žitne cene

Veleproducenti pšenice pripravljajo akcijo za določitev cene pšenice. Cena novi pšenici ne bi smela biti nižja od 350 dinarjev sto kilogramov. Nekateri producenti pšenice menijo, da mora letošnji pridelek pšenice biti sto odstotkov dražji kakor lanski. Zato zahtevajo tako visoko ceno. Če bi se želja žitnih skopuhov in oderuhov vpoštevala, potem bi moralo okoli 700.000 zavarevanih delavcev in nameščencev plačati za kruh vsak dan en milijon dinarjev več, to je na mesec 30 milijonov dinarjev. To je brez drugih delavskih in meščanskih konzumentov.

Popis zalog vseh inozemskih surovin in maksimaliranje cen

Minister trgovine je odredil popis zalog vseh vrst inozemskega blaga. Prepovedano je prodajanje teh vrst blaga v spekulativne namene. Regulirana pa bo tudi poraba tega blaga. Gre predvsem za: riž, kavo, čaj, kakao, maslo, loj, kokosovo olje, parafin, surovi bombaž, bombažno prejo, ovčjo volno in volneno prejo, surovo juto, vreče, kavčuk, surove kože, kositer in pločevino. Za vse te predmete velja tudi uredba o kontroli cen.

Angleška vlada za nadaljevanje vojne

in to za vsako ceno

Angleška vlada je dne 16. junija objavila, da se v trenutkih, kot je sedanjih pojavljajo predlogi za mir. Anglija jasno in odločno izjavlja, da je odločena boriti se do zmage, pa čeprav bi mogel biti francoski odpor sedaj omajan.

Anglija in Francija imata še vedno najmočnejše brodogradilne na svetu, ki bo tudi v bodoče lahko soodločilno pomagalo pri izvajanju blokade.

Nemčija je v sedanjih vojni na veliko trčila svoj material in bi v nobenem primeru ne mogla nadaljevati svoje dosedanje akcije še nekaj mesecev. S potekom vsakega tedna bo mogla Velika Britanija vreči v borbo vedno več sil. V poslednjih petih tednih je bilo v Veliki Britaniji vpoklicanih v vojaško službo toliko ljudi, kakor še nikdar prej v angleški zgodovini in v kratkem se bo še povečalo. Produkcija letal in streliva je narasla in ameriška podpora se bo odpravila na fronto z naglico, ki

jo premore le ekspeditivnost Angležev.

Pripravljeni smo na vojno do zmage, pa četudi bi trajala vojna nekaj let.

Španija je zasedla Tanger

Španija pojde v vojno, pišejo italijanski listi

Španska vlada je obvestila francosko, angleško, nemško in italijansko vlado, da je zasedla Tanger, ki ga upravlja mednarodna komisija sestojeca iz delegatov omenjenih držav. Ker pa so sedaj te države v vojni, smatra Španija za potrebno, da v sporazumu z maroškim sultanom zaščiti varnost na tem ozemlju, ne da bi hotela s tem kršiti mednarodne dogovore.

Italijanski listi pa pišejo, da je to prvi korak Španije v pravcu aktivne udeležbe v vojni. Sedaj si je Španija vzela Tanger, njen cilj pa je Gibraltar.

Švicarsko mnenje o Balkanu

»Basler Nachrichten« razpravljajo o obljubah, ki jih je Mussolini dal v govoru o proglasitvi vojne s Francijo in Anglijo. Mussolini je rekel, da ne želi, da bi se Jugoslavija, Grčija, Turčija in Egipt vpletli v vojno. Vsekakor ostanejo izven vojne Jugoslavija, Grčija in Turčija. Te dežele so nevtralne dosledno in se omejujejo samo na Balkan. Dejstvo, da se tu križajo interesi Italije, Nemčije in Rusije, bo najboljša jamstvo, da se bodo vse tri sile ogibale komplikacijam na Balkanu. Drugačnja je stvar z Egiptom, ki je najbolj ekspoziran, in je malo verjetno, da bi ostal izven konflikta že zaradi tega, ker bo Anglija hotela imeti tam svoje baze za boje proti Italiji in Sredozemlju ter Abesiniji. Istega mnenja je dopisnik »Neue Züricher Zeitung«, ki pravi, da se

izjava Mussolinija popolnoma ujema z željo v Beogradu, kjer se že od početka ne žele vmešavati v sedanjo vojno. Jugoslavija nima nobene pogodbe z vesilicami, ki bi jo mogla prisiliti k vstopu v vojno te ali one strani. Jugoslavija tudi ni sprejela nikakršnega jamstva zase, kakor sta ga sprejeli Grčija in Romunija. Jugoslavija zaradi tega tudi ob vstopu Italije v vojno ni napravila nikakršnih ukrepov. Vstop Italije v vojno more Jugoslavijo prizadeti le gospodarsko. Kar se tiče Turčije, ostane zaenkrat nevtralna. Pogodba z Anglijo in Francijo določa sicer, da jima Turčija priskoči na pomoč, če bi nastal casus foederis, to je, če bi se motil status quo v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Do sedaj se pa to še ni zgodilo.

vem kraju. — Vojak Vachala Jožef išče svojo ženo in tri hčerke, ki so bile evakuirane iz Lensa. — Rojak Josef Kravčik iz Belgije naj javi svoj novi naslov. — Išče se Vladimir Herčik, ki je študiral teologijo v Strasburgu. — Ladislav Matejka išče svojo 17 letno hčerko, ki se je zgubila 17. majnika na cesti med Bapaume in Abbertom. — Kdo bi daroval češkemu vojaku francosko-češki učbenik? — 50 letni Jugoslovčan, bi se rad oženil s Čehinjo.

Radi plesa s poljskimi ujetniki v češkem mestu Znojmu so bili kaznovani kočijaš Franc Bišl iz Grusbacha in njegova 19 letna hčerka Marija Bišl, 23 letna delavka Franciška Maier, 27 letna delavka Karolina Chitka in sicer prvi na 6 tednov ostali pa na po 1 mesec zapora, ker je bilo na dotičnem posestvu še izrečno razglašeno, da je vsako zasebno občevanje s poljskimi ujetniki prepovedano. Franc Bišl je bil strožje kaznovan, ker je dopustil to plesanje na dvorcu, čeprav je zavzemal zaupno mesto načelnika podjetja. Dve mladoletni hčerki Bišla, ki sta tudi plesali s Poljaki, sta bili izročeni sodišču za mladoletnike. Obsojena Karolina Chitka je češke narodnosti, ostali pa nemške. (»Der Neue Tag«.)

Kotiček sadružic

Klepetavost je mnogo čemu kriva

Nikakor ni res, da je klepetavost samo ženska lastnost. Res pa je, da je klepetavost največkrat povod najbolj neljubim prepričevanju v rednih, pa tudi med sosedi. Človek ima res jezik zato, da govori, toda to se ne pravi, da mora govoriti kar tja v en dan in o vsem kar mu pač pride na um. Najbolj zoprna je klepetavost, ki jo označujemo kot opravljivost. Žena opravljivka se zanima za vse kar se dogaja v njeni okolici in še dalje naokrog. Vse to raznaša potem dalje od sosede do sosede in ker večkrat ne ve vsega, si klepetulja pomaga z izmišljotinami. Največkrat se klepetuljast človek bavi s intimnimi zadevami rodbine tega ali onega soseda, zanima ga odnos med kakšnim dekletom in njenim človečevcem ali zaročencem ter sploh vse pikantarije, na katerim se utegne naslanjati. Ena sama klepetavica žena spreminja svojo okolico v pravcati peklo. Proti klepetavosti je samo ena sredstvo: žena, ki je pametna, klepetulje ne poslušaj, ako pa si ji že ne more izogniti, potem stori najbolje, da tega, kar čuje ne raznaša dalje in ne pripoveduje o tem niti v svojem ožjem družinskem krogu. Vedeti je treba, da se zlasti ne sme nič vmešavati v tuje družinske razmere, ker je družina zaščiten z zakonom. Za gotove stvari, ki se zgodijo v družini, tudi ako bi bile resnične, ni dopusten dokaz resnice pred sodiščem. Kaj lahko povzroči klepetuljast jezik, naj pokažem na nekem primeru ki je resničen. V neki hiši sta stanovali dve stranki, ena izmed obeh žena je stalno oprezovala pod okni svoje sosede. Nekega dne je prišel v stanovanje te sosede nek moški, ko je bil zakonski mož odsoten. Klepetulja je bila tedaj na vrtu in mimogrede je videla, da sta dotični moški in žena sedela skupaj na fotelju. Par dni na to je o tem pravila zaupno možu dotične žene in navedla vse podrobnosti ter opisala moža, ki ga je videla pri dotični ženi kot poslovnega človeka, s katerim je imel domnevno varanost mož dobre zveze. Čim je mož to zvedel, je seveda nastal ogenj v strelji. Obdolžil je ženo zakonolomstva in vse ni nič pomagalo, stvar je šla tako daleč, da je mož sklenil vložiti tožbo na ločitev zakona. Med tem pa je dotični, ki je bil obdolžen, da je uganjal zakonolomstvo naperil tožbo proti klepetulji. In kaj se je dogajalo? Sodišče je ugotovilo, da kritičnega dne ni bil pri ženi domnevno varanega moža noben hišni prijatelj, ki je prišel izkoristiti odsotnost moža, ampak brat dotične žene. Lahko si mislimo, kakšno nesrečo je opraviljka napravila dvema že starejšima zakoncem in kako težko bi bila škodovala svoji sovrstnici, ako bi se ne bilo nazadnje vse pojasnilo.

Lupljenje.

Najbolje je pustiti vso zelenjavo, ki se kuha, neoplujeno, razen čebule, paradiznik, kumar in kumaram podobnih povrtnin. Za osnaženje rabi krtačo in ne bodi pri tem preveč usmiljena. Saj nočeš kuhati blata, peska in podobnih dobrin, v katerih se morda skrivajo mali, nedolžni črvički, polžki in gosenice. Sicer razna plemena vse to jedo, ampak mi se še nismo privadili pečenim mravljam in guščarjem.

Mladi listi pese, repe, karfiola in zunanji listi vseh solat se lahko skuhamo. Rabijo se lahko za zelenjavo, bodisi vsaka vrsta zase, ali pa mešano. Ni še dolgo, ko bi se bila gospodinja na vso moč začudila in mislila, da jo vlečeš.

Občni zbor Trboveljske premogokopne družbe

Trboveljska premogokopna družba je imela v ponedeljek, 27. maja t. l. redni letni občni zbor. Poslovanje družbe v letu 1939 je bilo povoljno.

Pridobivanje premoega je v zadnjih treh letih stalno naraščalo. V tisočih ton je družba proizvajala v letih: 1937 1166,0 premoega, 67,3 cementa, 20,6 apna, 1938 1423,6 premoega, 74,3 cementa, 19,6 apna, 1939 1501,1 premoega, 80,2 cementa, 14,8 apna.

Pridobivanje premoega se je lani zvišalo za 77.000 ton in se letos še vedno vira.

Izdelovanje cementa se je zvišalo skoraj za 6000 ton v minulem letu. Izdelovanje apna je pa zaradi mrtve gradbene sezone nazadnjalo. Tudi pridobivanje električnega toka je napredovalo na 43,1 mil. kilovatnih ur, v letu 1938 le 8,1.

Ob tem splošnem razvoju obrata se je povečal tudi poslovni uspeh. Račun aktiv in pa-

če bi ji rekla, da se iz redkvinega listja, dokler ni preslato, lahko pripravi dobra špinača. Sedaj se tudi one uče.

Če moraš zelenjavo olupiti, ker jo rabiš kot dodatek, na primer za sočno pečenko, tedaj je priporočljivo, da spraviš olupke. Lahko jih boš porabila na primer za juho iz zelenjave. V teh olupkih je veliko hranilnih mineralnih snovi. Če jo pa kuhaš neoplujeno, tedaj olupki niso nič več vredni.

Odkar se je spoznala važnost lupin, ni nič nenavadnega več, da vidiš koža jesti kuhan ali pečen krompir z lupino vred. On že ve, kaj dela.

Brez dvoma je kuhanje najbolj potraten način prirejanja zelenjave, toda vajeni smo tega tako, da bo reforma zelo počasna in težavna. Najboljši način je parjenje, ker se pri tem nobene hranilne snovi ne izgube in večina povrtnin, prirejena na ta način, je bolj okusna. Za to je potreben parni kotiček in posoda, ki pristaja vani. V kotlu naj bo toliko vode, da se ne pretaka v notranjo posodo, kadar vre in pokrit mora biti tesno. Za parjenje je treba nekoliko več časa, kot za navadno kuho. Kadar je zelenjava osnažena, jo je treba posoliti. Če se pari majhen krompir, sladkak krompir, grah, fižol v stročju itd., se lahko doda maslo — količina je odvisna od množine zelenjave — in malce popra.

Zelena v solati.

Za tako solato je najboljša zelena s korenino, debelo kakor krompir. Ta se dobro umije, skuha, da je mehka, olupki, nareže, soli in popra ter začini z oljem in kisom, ko je še gorka in pusti, da se ohladi. Lahko se pomeša s krompirjevo solato ali pa tudi s peso.

Juha iz telečje glave in kosti.

Sedaj, ko je meso drago, napravimo lahko dobro juho iz telečje glave, ki se še vedno dobi po razmeroma nizki ceni. Meso telečje glave pa je zelo okusno.

Skuhaj v slani vodi telečjo glavo in po možnosti nekaj kosti od telečjih nog, dodaj celo korenino peteršilja, korenčka, nekaj zelene, pol čebule in cel poper. Ko je meso mehko, ga odluči od kosti in ga na drobno nareži. Posebno zdrave za otroke so kite in hrustanec, ki jih dobiš od telečjih nog. Zato ničesar ne zavrz, ampak vse na drobno razreži. Sesekljaj tudi peteršilj, korenček in zeleno, kar se je v juhi kuhalo. Napravi prežganje, precedi vanj juho, dodaj sesekljano meso in zelenje ter malo popopraj in okisaj. K tej juhi lahko daš zmečkan krompir (pire), ajdove žgance ali žličnike. Juha je zelo tečna in zdrava.

Krompirjev štrukelj.

Skuhaj 1 kg krompirja, nato ga olupki in pretlači odnosno zmešaj in osoli, primešaj 30 dg moke, malo masla ali masti in eno celo jajce. Napravi iz tega testo, ki ga na to razvaljaj. Testo lahko nadevaš: 1.) če imaš ostanke kake pečenke, jih sesekljaj, na masti prepraži malo čebule in drobtin, vse dobro premešaj s sesekljanim mesom, nakar enakomerno potresi po razvaljanem testu. Testo potem zvij, dodaj sesekljane peteršilja, zavij v čisto, belo krpo, zveži in daj kuhat v vrelo slano vodo ter kuhaj 40 minut. Ko je kuhano, polij z mrzlo vodo, lahko zabeliš z mastjo ali maslom in drobtinami, potrebo pa ni. Daj zraven solato, pozimi pa kisló zelje. Drugi nadev za to testo napravimo na isti način iz ocvirkov, ali pa iz prekajenega svinjskega mesa. Vsak nadev da tej jedi svoj poseben okus.

siv izkazuje 367,1 milijonov dinarjev. Čisti dobiček je znašal 28,6 milijonov dinarjev. Izplačale se bodo 5 odstotne dividende v znesku 10 milijonov dinarjev in superdividende 6,5 milijona. Dividenda na delnico znaša zaradi tega v letu 1939 16,50 din.

Družba je v tem letu izdala za investicije 34,3 milijone, odpisala od vrednosti je pa 20 milijonov dinarjev. Večji zneski so bili določeni za razne rezervne fonde. Torej zaznamuje prav lep poslovni uspeh in dobiček!

Kako je z železom v Pounavju in na Balkanu? Jugoslavija je v letu 1939 uvozila 115.000 ton železa oziroma železnih proizvodov. Naša lastna proizvodnja železa pa je znašala leta 1939 670.000 ton. V Podunavju in na Balkanu je bilo v letu 1939 nakopane 2 milijona ton železne rude, ker pa ima ruda samo 50 odstotkov železa, se je iz nje natopilo 800.000 ton železa. Poraba železa v balkanskih državah pa se ceni na 1,5 milijard ton letno. Samo Madžarska pridobiva več železa, kolikor ga uvaža, tako, da ga ji ostaja še za izvoz.

Delavski pravni svetovalec

Nadurno delo na žagi in draginjski povišek. (Ribnica na Pohorju.)

Vprašanje: Delal sem na žagi mnogokrat tudi do 16 ur dnevno. Nekajkrat sem moral delati tudi na polju. Gospodar mi je plačeval le akordno mezdó. Ker je draginja narasla, mi je obljubil za mesec marec 15 odstotkov poviška vsega zaslužka, a za mesec april 20 odstotni povišek. Ali morem zahtevati 50 odstotni povišek za nadurno delo poleg gornjega draginjskega poviška?

Odgovor: Plačilo za nadurno delo je urejeno povsem samostojno in sicer tako, da mora biti vsaka nadura plačana s 50 odstotnim poviškom osnovne mezde, bodisi, da je ta odmerjena po urah ali po akordu. V vašem primeru je zakoniti delovnik 10 ur dnevno in je smatrati za nadurno delo vse, kar ste dnevno opravili preko 10 ur. Če ste bili zgolj mimogrede zaposleni na polju pri svojem delodajalcu, to ničesar ne izpreminja na vašem značaju zaposlitve, ker je

tako spreminjanje zaposlitve nezakonito. Vi ste uslužbeni kot žagar in vaš delodajalec mora, če hoče spremeniti vrsto zaposlitve, ali vas odpustiti iz službe iz važnega razloga, ali pa vam službo odpovedati na 14 dni, sicer zgolj mimogredno zaposlitev ne izpreminja vrste vašega službovanja. Kolikor vam je delodajalec obljubil povišek radi draginje, ne more tega zaračunavati v vaš nadurni zahtevek. Tako ste upravičeni zahtevati i plačilo za nadurno delo, kakor tudi obljubljeni povišek radi draginje.

NO GAVICE
NAJNOVEJŠE BARVE
PRI „LAMA“, MARIBOR.

OBLEKE
PRI JAKOBU LAH MARIBOR